

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ АНАЛІТИЧНИХ ВИМОГ

к.е.н., доц. К.В. Багацька

Національний університет харчових технологій

Фінансова стійкість підприємства являє собою підсумковий показник або групу показників, які характеризують фінансовий стан підприємства в цілому, тому адекватна оцінка фінансової стійкості, діагностування порушень в її складових та здійснення управлінських заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості, є актуальним завданням фінансової науки.

Численні методики оцінки фінансової стійкості підприємства та показники, наведені в різних літературних джерелах, свідчать про відсутність єдиного методичного підходу до аналізу фінансової стійкості як в українських, так і у зарубіжних літературних джерелах.

Вивчення різноманітних методик оцінки фінансової стійкості підприємства дало змогу виявити наступні напрямки її аналізу:

- аналіз структури капіталу;
- аналіз довгострокової і короткострокової платоспроможності;
- розрахунок і аналіз величини чистих активів;
- аналіз грошового покриття боргів і відсотків за ними;
- аналіз покриття виробничих і товарних запасів джерелами фінансування;
- визначення порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості.

Причини наявності різних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства зводяться до відповіді на питання: чи має значення склад і структура активів підприємства для характеристики його фінансової стійкості.

У разі негативної відповіді на дане питання (що домінує в англо-американській літературі), діагностика і оцінка фінансової стійкості зводиться лише до аналізу джерел фінансування, і відповідно, в аналізі використовуються показники структури капіталу, розраховані за даними пасиву балансу.

Крім того, і в цьому діагностичному блоці існують різні варіанти методик оцінки, що зумовлено градацією джерел фінансування, які мають різні ступені

пріоритетності для аналітика. Так, для аналізу можливі варіанти, коли використовуються дані: а) про всі джерела; б) про довгострокові джерела; в) про джерела фінансового характеру (власний капітал, довгострокові та короткострокові кредити банку).

Якщо вважати, що склад і структура активів підприємства має значення для оцінки фінансової стійкості, то до показників структури капіталу додаються показники, що характеризують напрямки вкладання капіталу та визначення ступеня покриття певних груп активів власним та довгостроковими залученими джерелами фінансування.

Зміст конкретної мети аналізу фінансової стійкості суттєво залежить від суб'єктів цього аналізу, якими виступають особи, що безпосередньо чи опосередковано зацікавлені в діяльності підприємства. Ключовими зацікавленими особами і користувачами фінансової звітності є постачальники фінансового капіталу, якими можуть бути: існуючі і потенційні власники (інвестори-учасники фондового ринку), банки, держава.

В Україні розвиток фондового ринку відбувається недостатніми темпами для задоволення інвестиційних потреб користувачів, держава є постачальником фінансового капіталу для дуже обмеженого кола підприємств, тому головним зовнішнім капіталодавцем виступає банківська система, для якої поняття фінансової стійкості підприємства-позичальника трансформується в поняття кредитоспроможності, тобто здатності погасити кредит і наявності ліквідного забезпечення за кредитом.

Не менш розповсюдженим кредитуванням в Україні, ніж банківське, є комерційне кредитування. Оцінка фінансової стійкості підприємств, що використовують комерційні кредити потребує застосування методик, які мають враховувати як структуру і вартість капіталу (особливо коректну вартість комерційного кредиту), так і забезпечення певних груп активів відповідними джерелами фінансування.